

[Адреса на конверті]

287 400 Ильинцы
Винницкой обл.
Ул. Морозовская 13
Д[убінська].Л[юдмила].

[С.1]

Шановний Володимир Антоновичу!

Випадково прочитала я в газеті «Комсомольське плем'я» про голодовку 33-го року. Мене зхвилювала ця розповідь і я теж напишу, що бачила і не зможу забути до смерті.

Я 1927 р. народження. Мені йшов 7-й рік. Я все пам'ятаю те страшне і воно в мене перед очима. Був такий випадок: Я йшла до своєї рідної тітки через цвинтар стежкою – якою ходило багато людей. І натрапила на яму (яких було декілька). Підійшла і побачила в ямі живих і мертвих людей. Живі люди були безсилі і немогли вилізти з ями. Я злякалась і прибігла додому і розказала про це мамі. Маме мене набила і сказали: «Не ходи далеко від дому – бо заріжуть і з'їдять». В нашому селі Росоші жив чоло[вік], звали його всі Денисом. Він звозив на цвинтар всіх цих людей, які ще були виснажені і живі, то просили його щоб він їх небрав живих, а він говорив: «А що я ще завтра за тобою приїду – всерівно ти завтра помреш». В цьому селі ще жива жінка, яку хтось витягнув з ями і вона приповзла за сутки додому. Дуже тоді страшна була голодовка. Люди були лишені розуму (з голоду) і їли своїх немовлят. Це було. Пам'ятаю, що бачили під ожередом одні голови людські, а туловищ не було.

[С.2]

Ці люди, котрі їли дохле і людське м'ясо – в них був дуже страшний вигляд. Погляд і поведінка у них були напівзвірячі. І такі люди, що їли людей і дохлих тварин – то померли теж і самі. Бо інфекція і їх з'їла. А люди, котрі їли бур'ян, листя, і т.п. – вижили. А цьому Денисові, що звозив людей – платили хлібом. То в нього небуло ні жалю і нічого хорошого. Йому, аби дали хліба, то він готовий був усіх позвозити. Я пам'ятаю, яка мамин брат Кирило позносив до нас в двір п'ятеро пухлих дітей. І сам був розпухлий з голоду. І сказав мамі: «Як можеш то спаси їх, а мені вже всерівно». І дядько і його діти вижили. А в селі рідко в якій хаті були люди. Стояли пусті будинки, бо повимирали сім'ями.

А в нас були дуже добра корова і давала багато молока. Батько пацював слюсарем на бумажній фабриці. Получав він пайок, але ніколи не приносив додому, бо роздавав дітям, які вже знали, що він буде йти і піджидали його. Ми з сестрою дуже плакали, що нічого нам не приніс. А він говорив: «У нас корова є, молоко і куліш».

А мама з подругою почали ходили в поле крадучись і рвали колоски. Колоски ще були не достиглі, але яке було. Потім ці колоски сушили в печі, м'яли і

[С.3]

мололи на жорнах, щоб ніхто не бачив. І так ми спаслись від голоду і допомагали по можливості кому прийшлося. Коли мама йшла по колоски, то тато дуже просив, щоб не йшла тому, що тоді за колоски вбивали прямо на місці, де застали. Тоді живі ще люди були дуже виснажені. Вмирили в сім'ях діти, дорослі і цих вмерших клали на рядно і волокли на кладовище. Тато допомагав всім. Носив на фабрику молоко кочегарам, бо вони були пухлі і тримались за стіни і не могли – сил не було нагнати пару. А татові казали: «Коли фабрика стане, то сядеш в тюрму. [»]

В мого чоловіка теж помер з голоду батько і два брати. А він з мамою залишився живим, тому що пас корови і йому давали пів літри молока в день. Чоловік 1923 р. народження. Дожив до війни, пішов на фронт і прийшов раненим тяжко у війни. І хворим на хр[онічна]. пневмонія. Інв[алід] І гр[упи]. війни. А зараз лежить розбитий паралічем в лікарні.

Через таке дитинство (голод), юність (війна) важку працю – ми тепер хворієм. І хорошого небачили. При розмові з внуками – внуки не вірять, що таке було і може бути. Невірять тому, що Україна багата врожаями, родюча і люди трудолюбиві. А причина цього страхіття - ??! Тільки тепер пишуть і згадують.

[С.4]

Пам'ятаю ще, що ходили спецбригади по хатах і з горщиків і торбинок забирали муку, крупу, пшеницю і жито. Розвалювали печі, лежанки. Били людей, щоб признавалися, де хліб захований. Наша мама на печі сховала в торбинці трохи муки. Прийшли ці бригади і знайшли цю муку. Почали забирати, а ми з сестрою вчепились руками за торбину і дуже плакали. Але нас стрясли як хрущів і забрали. Це кати, а не люди. Тепер ми знаємо, що було знищення українського народу.

Це було в с. Росоші

Липовецького р-ну

Вінницької області.

Коли у Вас виникне бажання поговорити і всі факти описати, приїзжайте і визнаєте.

Люди по неділі і більше лежали в хатах, мертві і нікому було хоронити їх, бо Денис не вправлявся з роботою.

Р. S. Вибачте за неграмотність. Я написала як є.

З повагою Дубінська Людмила Василівна

Живу в м.Іллінці 287400

Вул.Морозівська 13

Вінницької обл.

[Підпис] Д. Л. В.